

**Gemeente
Haarlem**

Voortgang Duurzaamheids- programma

Tot en met september
2021

Inhoudsopgave

1.	De stappen richting een gasvrij, klimaatbestendig en circulair Haarlem	4
1.1	Duurzaamheid krijgt plek in beleidsinvesteringen en besluitvormingsprocessen	4
1.2	Haarlemse Routekaart Duurzaamheid	4
1.3	Ontwikkelingen rond Haarlem aardgasvrij 2040	4
1.3.1	Transitievisie warmte	4
1.3.2	Warmtenet Meerwijk	5
1.3.3	Warmtenet Waarderpolder	5
1.3.4	Ondersteuning van bewoners bij verduurzaming	5
1.3.5	Subsidie Haarlem Aardgasvrij	6
1.3.6	Stimulering aanschaf hybride warmtepomp.	6
1.3.7	Ramplaankwartier aardgasvrij	6
1.3.8	Verduurzamen terrassen horeca	6
1.3.9	Energiescans voor ondernemers	6
1.3.10	Kantoren naar energielabel C	7
1.4	Ontwikkelingen rond Klimaatbestendige stad 2050	7
1.4.1	Samen maken we Haarlem groener	7
1.4.2	Klimaatadaptief voetbalveld bij sportvereniging Geel-Wit	7
1.4.3	Groen in de stad-sprekkuur	7
1.4.4	Bekijk Haarlem door een groene bril	8
1.5	Ontwikkelingen rond Haarlem circulair 2050	8
1.5.1	Grondstoffenbeleid en circulaire grond weg- en waterbouw	8
1.5.2	Gemeentelijke organisatie gecertificeerd op niveau 3 op de CO2-Prestatieladder	8
1.5.3	Haarlem zet in op circulair inkopen	8
1.5.4	Convenant Waarderpolder	9
1.5.5	Voortgang EU subsidie CITIES2030	9
1.5.6	Koplopergroep Circulaire Restaurants	9
1.5.7	Dutch Sustainable Fashion Week in Haarlem	9
1.5.8	Start Koplopergroep Circulair Textiel	10
1.5.9	Verduurzaming evenementen in coronatijd	10
1.5.10	Scholen weer open, duurzaamheidslessen weer van start	10
1.5.11	Verduurzaming van schoolgebouwen	10
1.6	Ontwikkelingen rond Schone Energie in 2050	11
1.6.1	Regionale Energie Strategie	11

1.6.2	Zon op daken	12
1.6.3	100.000ste zonnepaneel van Haarlem in Haarlemmer Kweektuin	12
1.6.4	Onderzoek naar zonnestroomdak station Haarlem	12
1.6.5	Zonnestroominstallatie op de IJbaan	12

1. De stappen richting een gasvrij, klimaatbestendig en circulair Haarlem

In dit document staan de grote en kleinere stappen die het afgelopen jaar zijn gezet om de doelen van Haarlem te bereiken: aardgasvrij en circulair in 2040 en klimaatbestendig in 2050.

1.1 Duurzaamheid krijgt plek in beleidsinvesteringen en besluitvormingsprocessen

Bij de Kadernota 2022 is de Duurzaamheidsbegroting opgeleverd. De gemeente Haarlem gaat met deze begroting verder dan veel andere gemeenten. De duurzaamheidsbegroting biedt een cijfermatig inzicht in de CO₂-uitstoot. Daarnaast zet de gemeente zich in om duurzaamheid een plek te geven in alle beleidsinvesteringen en besluitvormingsprocessen. Er is dus de afgelopen jaren niet enkel gewerkt aan het in kaart brengen van de CO₂-uitstoot. Daarnaast worden stappen gezet in elke fase van het begrotingsraamwerk. Dit gebeurt onder andere via het Revolverend Fonds Energiebesparing (RFE), door een objectieve klimaatmonitoring en verantwoording. De duurzaamheidsbegroting blijft in ontwikkeling en wordt jaarlijks gepresenteerd aan de raad.

1.2 Haarlemse Routekaart Duurzaamheid

Het traject om te komen tot de Haarlemse Routekaart Duurzaamheid is begin juni 2021 gestart. De vorige Routekaart uit 2017 is niet meer actueel. Er is inmiddels een Nationaal Klimaatakkoord gesloten. In Haarlem is de energiestrategie herzien, de Regionale Energie Strategie (RES), het actieplan Schone Energie en de Transitievisie Warmte zijn vastgesteld. Daarnaast is circulair inkopen geïntroduceerd, de CO₂ Prestatieladder geïmplementeerd en het mobiliteitsbeleid is opgesteld. En de Duurzaamheidsbegroting is opgeleverd. De Routekaart geeft weer welke (tussen)doelstellingen er zijn op het gebied van CO₂-reductie in de verschillende transitiepaden.

1.3 Ontwikkelingen rond Haarlem aardgasvrij 2040

Aardgas draagt bij aan klimaatverandering. Daarom moeten we daar vanaf. En snel; het klimaatprobleem is urgent. Haarlem wil in 2040 aardgasvrij zijn. De gemeente zoekt samen met bedrijven, bewonersinitiatieven en partners naar de beste oplossingen om onze huizen en gebouwen zonder aardgas te verwarmen en betreft bewoners bij deze keuzes. Iedereen kan nu al een stap zetten door energie te besparen en op te wekken. Zo zorgen we samen voor een leefbare stad nu en in de toekomst.

1.3.1 Transitievisie warmte

Het college en de gemeenteraad zijn akkoord met de definitieve Transitievisie Warmte. In de visie staat waar en hoe de gemeente de komende jaren aan de slag gaat om zoveel mogelijk woningen van het gas te krijgen. Met deze plannen wordt, samen met de geplande aardgasvrije nieuwbouw woningen, 25% van Haarlem aardgasvrij in 2030. Ruim 800 Haarlemmers dachten mee met de

plannen van de gemeente tijdens meerdere online bijeenkomsten. Tijdens de inspraak kwamen nog eens vijftig, veelal enthousiaste, reacties binnen. Met de plannen kan de stad de komende jaren aan de slag.

1.3.2 Warmtenet Meerwijk

In december 2020 heeft ENGIE de aanbesteding als warmteleverancier voor het Warmtenet Schalkwijk gewonnen. ENGIE zal voor circa 5.200 corporatiewoningen warmte leveren aan huurders. Daarmee zijn alle rollen voor het open warmtenet ingevuld en is januari 2021 een gezamenlijk ontwikkeltraject gestart. Het college heeft deze zomer ingestemd met de oprichting van het warmtetransport- en distributiebedrijf Haarlems Warmtenetwerk (HWN). De gemeente heeft hierin een deelname van 50%. Warmtenet Schalkwijk zal gevoed worden met warmte uit een datacentrum op Polanenpark. Daarvoor is een Memorandum of understanding gesloten met databedrijf Cyrus-one. Eind dit jaar nemen alle partijen een investeringsbesluit. Daarna start de uitvoering.

1.3.3 Warmtenet Waarderpolder

Het haalbaarheidsonderzoek warmtenet Waarderpolder is afgerond. Als vervolg daarop is, in samenwerking met Stichting Parkmanagement, gewerkt aan de voorbereiding van de marktconsultatie en de aanbesteding van de warmteconcessie.

1.3.4 Ondersteuning van bewoners bij verduurzaming

Haarlem zet al jaren in op het informeren, stimuleren en motiveren van bewoners om het energiegebruik in woningen te verminderen met onder andere de campagne Haarlem wordt steeds gasvrij en de Duurzaamheidslening. Haarlem werkt op dit onderwerp samen met de gemeenten in regio Zuid-Kennemerland en IJmond. Met financiering vanuit de provincie Noord-Holland, het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) en de gemeente zijn afgelopen jaren verschillende projecten uitgevoerd als het Regionaal Energiebesparingsprogramma (REP), de Regeling Reductie Energiegebruik (RRE) en nu ook de Regeling Reductie Energiegebruik woningen (RREW).

Regionale energiebesparingsprogramma (REP)

Het regionale energiebesparingsprogramma (REP) loopt van 2019-2021. Haarlem mag tot eind 2022 projecten uitvoeren vanwege de toegekende uitstel door corona. Dit programma wordt voor 50% gefinancierd door de provincie Noord-Holland. Vanuit het REP zijn onder andere succesvolle inkoopacties voor isolatie en zonnepanelen georganiseerd. Ook de inzet van de mobiele showroom, de deelname aan de Nationale Duurzame Huizenroute, het opleiden van energiecoaches, en het maken van korte instructiefilmpjes voor energiebesparende maatregelen en de Haarlemse duurzaamheidslening komen voort uit het REP.

Regeling Reductie Energiegebruik (RRE)

Via de landelijke subsidie Regeling Reductie Energiegebruik (RRE) zijn afgelopen jaar 8.000 particuliere woningeigenaren bereikt om kleine maatregelen te nemen in de vorm van energieadvies, led-lampen, tochtstrips, radiatorfolie etc. Daarvan heeft de helft van de mensen ook daadwerkelijk producten en/of advies over energiebesparing ontvangen. De activiteiten zijn eind maart 2021 grotendeels afgerond. Zowel de streefaantallen en de projectdoelen in de regio zijn ruimschoots behaald.

Regeling Reductie Energiegebruik Woningen (RREW)

Ook worden sinds deze zomer 12.500 huurders deur-aan-deur benaderd om kleine maatregelen te nemen. Dit gebeurt met het geld (1.250.000 euro) dat Haarlem heeft ontvangen van het rijk voor

de Regeling Reductie Energiegebruik woningen (RREW). De actie is in Oost begonnen en schuift steeds een wijk op om voor 31 juli 2022 zoveel mogelijk huishoudens te bereiken.

1.3.5 Subsidie Haarlem Aardgasvrij

De raad heeft in maart 2019 besloten om eenmalig budget beschikbaar te stellen om particuliere woningeigenaren te stimuleren en te ondersteunen hun woning aardgasvrij te maken. De subsidie is gericht op de koplopers, die met het verwijderen van hun aardgasaansluiting het goede voorbeeld geven en daarmee als ambassadeurs ingezet kunnen worden. Mooie voorbeelden zijn terug te vinden op de campagnepagina [Haarlem wordt steeds gasvrij](#). De looptijd van de Uitvoeringsregeling Haarlem Aardgasvrij is wegens succes twee maal verlengd. Ondertussen hebben meer dan 200 woningeigenaren gebruik gemaakt van de regeling, waarvan het overgrote deel in Schalkwijk. Om teleurstellingen te voorkomen staat op de gemeentelijke website dat de regeling dit jaar eindigt en dat het subsidieplafond in zicht komt.

1.3.6 Stimulering aanschaf hybride warmtepomp.

In de Transitievisie Warmte staat dat de hybride warmtepomp een haalbare tussenstap is voor Haarlemse wijken om in 2040 aardgasvrij te zijn. Om de bekendheid met en de aanschaf van hybride warmtepompen te stimuleren is een webinar georganiseerd met de mogelijkheid om deel te nemen aan een groepsaankoop. 130 mensen namen deel aan het webinar. Via de groepsaankoop zijn ongeveer 70 hybride warmtepompen aangeschaft.

1.3.7 Ramplaankwartier aardgasvrij

Het buurtinitiatief SpaarGas Ramplaankwartier presenteerde op 1 juni tijdens een webinar het ZonnewarmteNet-concept. Dit is een lokaal, zeer lage-temperatuur warmtenet dat wordt gevoed door warmte van PVT-panelen (opwek van zowel warmte als elektriciteit) op individuele daken, in combinatie met seizoensopslag in de bodem (Warmte Koude Opslag; WKO). Het project presenteerde ook de voortgang: er zijn business cases gemaakt voor bewoners en het wijkenergiebedrijf, er is een communicatieplan gemaakt, er is een risicoanalyse uitgevoerd, er is een governance- en eigendomsmodel uitgewerkt en financiering is besproken met de Bank Nederlandse Gemeenten. Naar het webinar keken 150 mensen. Met dit duurzame en innovatieve bottom-up project loopt Haarlem landelijk vooraan. Haarlem vraagt een landelijke subsidie proeftuin aardgasvrije wijken aan om het project haalbaar en betaalbaar te maken. Daarmee kan in 2022 de aanbesteding starten, en in 2023 de uitvoering.

1.3.8 Verduurzamen terrassen horeca

Gemeente Haarlem heeft € 30.000 subsidie verstrekt aan horecaondernemers om hun terrassen duurzaam te verwarmen. Ondanks de sluiting van de horeca in de winterperiode is het totale budget aangevraagd en hebben 22 horecaondernemers hier gebruik van gemaakt. Er zijn 506 zitplaatsen voorzien van warmtekussens. Door het gebruik van warmtekussens gaat er geen warmte verloren aan de buitenlucht. Dit bespaart niet alleen zo'n 85% aan energie maar bespaart ook kosten voor de ondernemers. Daarbij draagt het bij aan bewustwording en gedragsverandering bij ondernemers en bezoekers van de Haarlemse horeca.

1.3.9 Energiescans voor ondernemers

In samenwerking met de Omgevingsdienst IJmond en Parkmanagement Waarderpolder en met subsidie van de Provincie Noord-Holland zijn in de Waarderpolder 136 energiescans uitgevoerd. Daarbij zijn de kansen voor energiebesparingen en duurzame energie-opwek onderzocht. Ondernemers - waaronder kantooreigenaren - kregen naast inzicht ook een jaar lang begeleiding in de uit te voeren maatregelen. De begeleiding bestaat uit het implementeren van de besparingsmaatregelen, advisering over duurzame investeringen, fiscale mogelijkheden, subsidies

en het aanvragen en beoordelen van offertes. Door de coronamaatregelen heeft deze begeleiding ruim een half jaar stilgelegen. In het najaar van 2021 wordt het project afgerond en wordt de CO₂-reductie berekend. Het project eindigt in de zomer van 2022.

1.3.10 Kantoren naar energielabel C

Vanaf 2023 zijn kantoren groter dan 100m² verplicht om energielabel C te hebben. In de Waarderpolder is aan kantooreigenaren ondersteuning aangeboden door middel van energiescans en de daarbij behorende begeleiding. Via diverse communicatiekanalen zijn gebouw eigenaren over deze verplichting geïnformeerd. Ook in 2022 zet de gemeente, ook in samenwerking met Parkmanagement Waarderpolder, actief in op het informeren, stimuleren en begeleiden van kantooreigenaren om hun pand te verduurzamen.

1.4 Ontwikkelingen rond Klimaatbestendige stad 2050

We krijgen steeds vaker te maken met extreme regenbuien. Tegelijkertijd moeten wij ons voorbereiden op lange periodes van hitte en droogte. Haarlem wil in 2050 klimaatbestendig zijn. Door slimme maatregelen te nemen kunnen we er samen voor zorgen dat de gevolgen voor bewoners beperkt blijven. De gemeente zet zich in voor een groene, klimaatbestendige openbare ruimte. Maar Haarlemmers kunnen zelf natuurlijk ook maatregelen nemen! Minder tegels en meer groen in de stad helpt om wateroverlast door heftige buien tegen te gaan. Bomen zorgen voor verkoeling tegen hitte en een betere luchtkwaliteit. Planten en bloemen vergroten de biodiversiteit.

1.4.1 Samen maken we Haarlem groener

Ook in 2021 zijn door de aanhoudende corona-maatregelen veel geplande acties afgeblazen of in aangepaste vorm, op een kleinschaligere manier doorgezet. In het voorjaar heeft de projectgroep Haarlem Klimaatbestendig zeven vergroeningsinitiatieven van bewoners ondersteund, bijvoorbeeld in het Rozenprieel, en meegewerkt aan de vergroening van een schoolplein in Schalkwijk. Op 4 september was er een stadsbrede tegelinzamelingsactie. Ook worden er sinds september workshops georganiseerd voor het maken van een regenton met een tuintje erop, de TuinTon.

1.4.2 Klimaatadaptief voetbalveld bij sportvereniging Geel-Wit

Sinds afgelopen zomer beschikt SV Geel-Wit over een klimaatadaptief voetbalveld. Dit veld is voor Haarlem een primeur. De sporttechnische onderlaag, de grondlaag onder de kunstgrasmat, is zo gemaakt dat er regenwater in opgevangen kan worden. Het regenwater wordt daardoor niet meer rechtstreeks op het oppervlaktewater geloosd maar wordt opgeslagen onder het veld. Wanneer er veel regen valt en de opslag vol raakt, wordt het overtollige water geïnfiltreerd in de bodem. Als het warm en zonnig weer is kan het opgeslagen water verdampen, zodat de lucht boven het veld gekoeld wordt. Dit voorkomt hittestress. Daarnaast is de kunstgrasmat ingestrooid met kurk in plaats van rubbergranulaat wat beter is voor het milieu.

1.4.3 Groen in de stad-sprekuur

Tijdens het Groen-in-de-stad-sprekuur van NME Haarlem kunnen Haarlemmers vragen stellen over het klimaatbestendig inrichten van hun tuin of balkon. Vanwege de coronamaatregelen was het spreekuur tot de eerste week van juni alleen digitaal bereikbaar. Desondanks zijn er meer dan 75 vragen van particuliere tuineigenaren beantwoord.

1.4.4 Bekijk Haarlem door een groene bril

Tijdens de zomer is de podcast Natuurlijk Haarlem, een wandelroute door het centrum van de stad opnieuw gepromoot via online kanalen, digitale posters en ansichtkaarten. Deze route is door een jonge Haarlemse bioloog opgesteld en als een audiotour beschikbaar gesteld aan de bewoners en bezoekers aan de stad. Zo kunnen zij zelf de groene parels van onze stad ontdekken. Ook krijgen de luisteraars tips over wat zij zelf in hun eigen omgeving kunnen bijdragen. Daarnaast heeft Natuur- en Milieu Educatie (NME) informatiebladen gemaakt die inspiratie bieden voor inwoners om hun omgeving klimaatbestendig te maken.

1.5 Ontwikkelingen rond Haarlem circulair 2050

Haarlem wil in 2040 circulair zijn. Onze grondstoffen raken op en het aantal mensen op de planeet blijft groeien. Het is dus noodzakelijk dat producten en materialen herbruikbaar zijn en dat we geen afval creëren. Dit betekent dat we andere, duurzame keuzes moeten maken. De gemeente zorgt voor duurzame inkoop en het duurzaam gebruik van materialen in de openbare ruimte. Haarlammers kunnen een bijdrage leveren door zelf ook bewuste keuzes te maken. Bijvoorbeeld op het gebied van voedsel en textiel.

1.5.1 Grondstoffenbeleid en circulaire grond weg- en waterbouw

Met de ondertekening van de Green Deal Duurzaam Grond, Weg- en Waterbouw 2.0 (GWW) in 2017 hebben de thema's klimaatbestendigheid, circulaire economie en de energietransitie binnen het dagelijks onderhoud, grootonderhoud en de inrichting van de openbare ruimte een plek gekregen.

De Green Deal gaat over grote projecten in de openbare ruimte. Vanwege de omvang van deze projecten kan de gemeente het verschil maken in de transitie naar een toekomstbestendige stad. Haarlem heeft de afgelopen jaren een verduurzamingslag gemaakt door de gemeentelijke processen en het gebruik van materialen aan te passen, contracten te wijzigen en het beheer te optimaliseren. Voorbeelden zijn: het grondstoffenplan en het materialenpaspoort ([2020/977076](#)).

1.5.2 Gemeentelijke organisatie gecertificeerd op niveau 3 op de CO2-Prestatieladder

De gemeente Haarlem heeft zich eind 2020 laten certificeren op niveau 3 van de CO2-Prestatieladder: een systeem dat inzicht geeft in de CO2-uitstoot en duidelijke maatregelen en doelen opstelt om deze te verminderen. De gemeente heeft gekeken naar de CO2-uitstoot van de organisatie en heeft onderzoek gedaan naar het wagenpark, zakelijk vervoer, de openbare verlichting, gemeentelijk vastgoed en gemeentelijke huisvesting. Het gasverbruik speelt de grootste rol in onze CO2-uitstoot in 2018 en 2019. De maatregelen die de gemeente neemt om de CO2-uitstoot te verminderen, zijn dan ook onder andere gericht op het verminderen van gas.

1.5.3 Haarlem zet in op circulair inkopen

Haarlem heeft bij inkoop aandacht voor Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI).

Bijvoorbeeld bij:

- de inkoop en aanbesteding van de eindejaarsgeschenken en de dienstkleding: een substantieel deel van het kledingpakket is gemaakt van gerecyclede materialen. Tijdens het gebruik wordt ingezet op reparatie en recycling waarmee de footprint van de kleding wordt gereduceerd.
- de chocoladeletters die rond Sinterklaas aan de organisatie worden uitgedeeld, zijn gemaakt van FairTrade chocolade door een lokale chocolatier.
- de aanbesteding van ICT apparatuur is in voorbereiding, circulariteit en het verkleinen van de footprint van deze apparatuur gedurende de gebruiksduur van deze apparaten is een belangrijk onderdeel van deze aanbesteding. Ook de opgedane kennis uit het Make ICT Fair project zal hierbij worden toegepast.

1.5.4 Convenant Waarderpolder

In het Convenant Waarderpolder 2021- 2025. Op weg naar een duurzaam en toonaangevend bedrijventerrein staan de duurzame ambities van de gemeente Haarlem, Industriekring Haarlem en het Hoogheemraadschap van Rijnland voor de Waarderpolder. Energiebesparing, duurzame energie-opwek, circulariteit en klimaatadaptatie zijn belangrijke thema's in het convenant.

1.5.5 Voortgang EU subsidie CITIES2030

Haarlem neemt deel aan een consortium CITIES2030 dat een succesvolle aanvraag heeft ingediend voor een Horizon2020 call met als thema Food and natural resources. Het Europese Horizon2020 programma subsidieert onderzoeks- en innovatieprojecten. Het ingediende voorstel FOOD 2030 - Empowering cities as agents of food system transformation heeft als doel om steden en regio's te helpen bij het implementeren van duurzame voedselsystemen. Met deze subsidie versterkt Haarlem de komende jaren de inzet op de waardeketen voedsel. In 2021 is gestart met een inventarisatie van kansrijke initiatieven die bijdragen aan een duurzaam voedselsysteem in Haarlem. In de tweede helft van 2021 starten kleine praktijkonderzoeken op diverse locaties die onder andere lokale voedselproductie en biodiversiteit bevorderen.

1.5.6 Koplopergroep Circulaire Restaurants

De coronacrisis heeft nog steeds grote impact op de Haarlemse horeca. De verduurzaming van de onderneming staat nu niet bovenaan de prioriteitenlijst. Toch is de koplopergroep Circulaire Restaurants nog steeds actief. In april vond een bijeenkomst plaats over duurzame to go verpakkingsmateriaal met een retoursysteem. Een aantal restaurants zijn hiermee gaan werken. Er zijn posters en bijsluiters met duurzame en circulaire tips aan de deelnemende restaurants uitgegeven om ook personeel handelingsperspectief te geven voor verduurzaming. Verder hebben verschillende horecazaken zich aangesloten bij het landelijke initiatief Plastic Vrij Terras.

Voortgang pilot de Schillenfiets

De Schillenfiets is een pilot in samenwerking met Spaarnelanden om groen keukenafval te scheiden en op te halen bij de restaurants. Tijdens de lockdown waren de restaurants gesloten. Inmiddels fietst de Schillenfiets weer. Eind van het jaar loopt de pilotperiode af. De komende tijd onderzoekt de gemeente met Spaarnelanden of de fiets doorontwikkeld kan worden of dat een ander model beter werkt voor grootschalige duurzame inzameling van groen keukenafval.

1.5.7 Dutch Sustainable Fashion Week in Haarlem

Van 23 tot en met 29 september 2021 deed Haarlem mee met de Dutch Sustainable Fashion Week. Dit landelijke evenement maakt consumenten op een positieve manier bewust van de vervuilende kledingindustrie. In Haarlem vonden verschillende activiteiten rond de DSFW plaats in de stad. Ook voorafgaand aan de week.

- Tijdens het Haarlem Shopping Weekend vanaf 17 september was de Groene Textielroute al zichtbaar. Deze route loopt langs winkels die duurzame kleding verkopen.
- Tijdens de Makersmarkt op 19 september deelde Spaarnelanden aan bezoekers een gratis pakket uit met informatie, een afvalscheidingstas en een plastic zak voor oud textiel. Daaraan was ook een winactie verbonden.
- Op 23 september konden acht Haarlemmers deelnemen aan de Green Fashion Tour die langs vijf deelnemende ondernemers ging om uitleg te geven over duurzaam textiel.
- Bij restaurant Mama Gaia vond een diner met een talkshow en een modeshow plaats over het onderwerp duurzaam textiel.
- Paswerk maakte in samenwerking met MooiZooi tassen van gebruikt Haarlems huishoudelijk textiel. Deze 'preloved' tassen werden meegegeven met een duurzame aankoop bij een van de deelnemende winkels.

- Ondernemers die zich bezighouden met duurzaam textiel hebben een winkelgids gemaakt en stellen dit beschikbaar voor klanten.

1.5.8 Start Koplopergroep Circulair Textiel

De deelnemende ondernemers aan de Dutch Sustainable Fashion Week hebben zich verenigd in een koplopergroep Circulair Textiel. Vanuit die hoedanigheid geven zij in samenwerking met de gemeente het hele jaar door aandacht aan het belang van duurzaam textiel. Een eerste activiteit is een podcast over circulair textiel die tijdens de Dutch Sustainable Fashion Week is gelanceerd. De podcast bevat inhoudelijk verhalen, bijvoorbeeld over de verwerking van ons huishoudelijk textiel, en ook individuele verhalen van ondernemers die duurzame kleding verkopen.

1.5.9 Verduurzaming evenementen in coronatijd

Het afgelopen jaar heeft vooral in het teken gestaan van de coronamaatregelen, waardoor er weinig evenementen hebben plaatsgevonden. De focus op duurzaamheid of innovaties bij evenementen is op een iets lager pitje komen te staan. Hoewel een aantal organisatoren duurzaamheid standaard hoog op de prioriteitenlijst heeft staan. De checklist duurzame evenementen die afgelopen jaar in het leven is geroepen wordt meegenomen in de vergunningaanvraag.

1.5.10 Scholen weer open, duurzaamheidslessen weer van start

Nadat de scholen weer geopend werden zijn de duurzaamheidslessen weer van start gegaan.

- In het najaar van 2020 hebben 58 klassen meegedaan met het afvalproject Let's Do It Kids.
- In 12 klassen zijn lessen gegeven over plasticsoep.
- Op de Dag van de Duurzaamheid is in 17 klassen van acht verschillende scholen door wethouders en raadsleden voorgelezen uit het boek De wereld van kleding.
- Op de Beatrixschool is in het voorjaar van 2021 een duurzaamheidsweek georganiseerd.
- Vijf scholen hebben projecten gedaan over natuur en biodiversiteit.
- Voor de zomervakantie zijn acteurs van de Milieubende bij negen klassen van vier scholen in Schalkwijk langs geweest om een voorstelling te spelen over energie en klimaat. Burgemeester Wienen heeft, als voorzitter van de jury, via een filmpje de winnende klas bekend gemaakt.
- Leerlingen van alle Haarlemse basisscholen hebben via Kinderkrant Jong023 kunnen lezen over hoe we van Haarlem een klimaatbestendige stad kunnen maken. Dat gebeurde via artikelen over de voordelen van een groen en klimaatbestendig schoolplein en het verrijken van de biodiversiteit in je eigen tuin of op je eigen balkon. De leerlingen kregen een tegoedbon, waarmee zij gratis een bij- en insectvriendelijk plantje konden ophalen in de Stadskweektuin.
- Op de middelbare school Het Schoter werd in samenwerking met Haarlemse ondernemers een project circulaire economie georganiseerd voor de brugklassen en 4 en 5 havo/vwo.

1.5.11 Verduurzaming van schoolgebouwen

Technische nulmeting scholen

Begin 2021 is de technische nulmeting van alle schoolgebouwen ouder dan 10 jaar afgerond. De scholen zijn voorzien van een energielabel. Daarnaast zijn de gebouwen beoordeeld op de onderdelen energie, technische kwaliteit, functionaliteit en binnenmilieu (Frisse Scholen). Deze input wordt gebruikt voor het nieuw op te stellen Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs 2022-2036.

De Wijde Wereld circulair

De gemeente heeft in de eerste helft van 2021 het definitief ontwerp van de vernieuwbouw van de Wijde Wereld goedgekeurd en geld voor de uitvoering beschikbaar gesteld. In de tweede helft van

2021 start de realisatie. Het gaat om een circulair ontwerp, waarbij veel elementen van de bestaande bouw worden hergebruikt. Het resultaat is een houten gebouw dat volledig voldoet aan alle eisen van duurzaamheid.

Basisschool Cruquius aardgasvrij

Op 27 augustus 2021 is basisschool Cruquius officieel geopend, nadat de school in 2020 al in gebruik genomen was. Het bestaande schoolgebouw uit 1912 is helemaal opgeknapt, verduurzaamd en van het aardgas af. Het dak is voorzien van pvt-panelen die zorgen voor zowel warm water als opwekking elektriciteit. Een mooi voorbeeld van circulariteit en duurzaamheid waarbij schoolbestuur Spaarnesant een duidelijke pioniersrol heeft aangenomen.

Aardgasvrije nieuwbouw Rudolf Steiner College en renovatie Rudolf Steinerschool

Eind 2021/begin 2022 wordt de nieuwbouw van het Rudolf Steiner College en de gerenoveerde Rudolf Steinerschool opgeleverd. Het schoolgebouw uit de jaren '60 is volledig gerenoveerd en wordt aardgasvrij. Ook de nieuwbouw wordt vanzelfsprekend aardgasvrij. Beide schoolbesturen doen een substantiële eigen investering om dit mogelijk te maken.

Aardgasvrije gymzaal Wijzer

In de eerste helft van 2021 is het ontwerp voor de nieuwe gymzaal bij de Mgr. Huibersschool goedgekeurd. In de tweede helft van 2021 moet de realisatie van start gaan. Deze nieuwe aardgasvrije gymzaal vervangt een oude gasgestookte gymzaal die niet meer voldoet aan de eisen van de tijd. Op het dak worden zonnepanelen geplaatst en er worden kasten voor vleermuizen aangebracht. Ook wordt gekeken of het aanbrengen van een groen dak binnen het budget past.

Gymzaal Phoenixstraat gasvrij en met groen dak

De nieuwbouw van de gymzaal aan de Phoenixstraat is in de zomer van 2021 opgeleverd. In het najaar van 2021 volgt de officiële opening. Zoals afgesproken is de nieuwe gymzaal aardgasvrij gerealiseerd en wordt voorzien van een groen dak.

Renovatie Stedelijk Gymnasium

Het Stedelijk Gymnasium heeft een ontwerp gemaakt voor de totale renovatie van het pand aan de Prinsenhof. Dit voor een groot deel eeuwenoude pand wordt zoveel als mogelijk geïsoleerd zodat ook dit gebouw aardgasvrij wordt. Het college heeft het definitieve ontwerp goedgekeurd.

1.6 Ontwikkelingen rond Schone Energie in 2050

Haarlem werkt aan een duurzame stad door zoveel mogelijk zon- en windenergie op te wekken in 2030. Energie is nodig voor dagelijkse activiteiten als koken, vervoer en het gebruik van huishoudelijke apparaten. Duurzame energie opwekken doen we samen; veel Haarlemmers hebben al zonnepanelen op hun daken. De gemeente stimuleert dit op verschillende manieren met advies en groepsaankopen. De gemeente verduurzaamt de komende jaren de eigen panden, bijvoorbeeld door zonnepanelen te plaatsen. Ook in de openbare ruimte wordt naar slimme oplossingen gezocht om energie op te wekken, zoals op parkeerterreinen en in gebieden rondom de stad.

1.6.1 Regionale Energie Strategie

De Regionale Energiestrategie 1.0 (RES) voor Noord-Holland Zuid is gereed. De energieregio verwacht de aankomende negen jaar de opwek van wind- en zonne-energie bijna te verviervoudigen: van 0,7 Twh nu naar 2,7 Twh in 2030. In de RES wordt aangegeven waar en hoe

deze energie kan worden opgewekt. Deze RES is de uitkomst van een uitvoerig samenwerkings- en participatietraject en een eerste stap op weg naar definitieve keuzes voor locaties van duurzame elektriciteit en warmte. Haarlem heeft naast de inbreng van zon op daken ook een aantal zoekgebieden vastgesteld waar kansen zijn voor wind- en zonne-energie. Het afgelopen jaar zijn al flinke stappen gezet voor het ontwerpen van een zonneweide voor het zoekgebied Waarderpolder.

1.6.2 Zon op daken

Afgelopen jaar zijn stappen gezet om meer zonne-energie op te wekken in Haarlem. Voor particuliere dakeigenaren is een collectieve inkoopactie gestart. Ook voor Haarlemmers die in het beschermde stadsgezicht wonen is afgelopen jaar veel werk verzet om inzichtelijk te maken waar mogelijkheden zijn voor zonnepanelen. Dat wordt gedaan in de kansenkaart waarin straks per huis terug te vinden is wat voor mogelijkheden er voor elk dak gelden. Voor Haarlemmers die zelf geen zonnepanelen op hun dak kunnen plaatsen is er nog de mogelijkheid om mee te doen bij collectieve zonnedaken.

1.6.3 100.000ste zonnepaneel van Haarlem in Haarlemmer Kweektuin

In 2021 zijn vier nieuwe collectieve zonnestroomdaken opgeleverd. Het Mendelcollege is de eerste middelbare school in Haarlem die het dak beschikbaar heeft gesteld voor collectieve zonnestroom. Bewonersinitiatief Zonneplaneet en buurtbewoners van De Krim, naast het Mendelcollege, hebben samen met energiecoöperatie Kennemer Kracht het collectieve zonnestroomdak met 766 panelen gebouwd. Ongeveer 115 huishoudens uit de buurt doen mee.

In de Haarlemmer Kweektuin liggen sinds het voorjaar 662 zonnepanelen op de kassen. De gemeente, die eigenaar is van de kassen, heeft het dak beschikbaar gesteld én geschikt gemaakt voor het plaatsen van zonnepanelen. Energiecoöperatie KweekZon zorgde voor de komst van het zonnedak. Alle zonnestroomdelen zijn inmiddels verkocht aan buurtbewoners. Op het dak van TEVA, in de Waarderpolder, liggen sinds kort 376 zonnepanelen. Aan bewoners in Haarlem-Noord zijn de zonnestroomdelen al verkocht. Het dak van het appartementencomplex in de Transvaalstraat biedt plek voor 240 zonnepanelen. Naast een aantal eigenaren van het appartementencomplex doen ook andere buurtbewoners mee. Dit zonnedak is in september geopend. Buurtennergiecoöperatie Haarlem Noorderlicht heeft deze twee zonnestroomdaken georganiseerd.

1.6.4 Onderzoek naar zonnestroomdak station Haarlem

Prorail houdt een marktconsultatie om te bepalen wat er technisch mogelijk en haalbaar is voor de komst van een zonnestroominstallatie op de perronkappen van station Haarlem. Er moet rekening gehouden worden met de ingewikkelde kap, de monumentale status en dat de gekozen oplossingen voor energieopwekking robuust en toekomstbestendig zijn. De marktconsultatie is inmiddels gestart. Aan het einde van 2021 moet duidelijk zijn wat de (on)mogelijkheden voor zon op de perrondaken zijn en is een eerste beeld van de kosten met een planning van de vervolgstappen bekend.

1.6.5 Zonnestroominstallatie op de IJsbaan

De Stichting Kunstijsbaan Kennemerland heeft voor de realisatie van een zonnestroominstallatie de landelijke subsidie Stimulering Duurzame Energieproductie (SDE++) aangevraagd. In maart 2021 is deze subsidie toegekend. Op basis hiervan wordt de haalbaarheid van een zonnestroominstallatie op een deel van de overkapping onderzocht. Momenteel wordt de businesscase voor de installatie, zowel technisch als financieel, door de Stichting uitgewerkt. Deelinstallatie van zonnepanelen behoort ook tot de mogelijkheden. Waar nodig is de gemeente Haarlem gesprekspartner van de Stichting Kunstijsbaan Haarlem.

Dit is een uitgave van gemeente Haarlem,
6 september 2021

Fotografie: Bibi Veth,

Postbus 511
2003 PB Haarlem
Tel. 14 023

haarlem.nl/gasvrij
haarlem.nl/doetduurzaam